

ชื่อเรื่องการค้นคว้าแบบอิสระ . ความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับชุมชน : ศึกษาบทบาทของผู้นำท้องถิ่นต่อการแก้ไขข้อขัดแย้งของชุมชนในเขตอำเภอสอง จังหวัดแพร่

ชื่อผู้เขียน นายธานินทร์ สุภาแสน

รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการเมืองและการปกครอง

คณะกรรมการสอบการค้นคว้าแบบอิสระ :

อาจารย์อโนทัย	วัฒนาพร	ประธานกรรมการ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ณัฐ	ชพานนท์	กรรมการ
อาจารย์ ดร.ภาณุ	สิทธิวงศ์	กรรมการ

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มุ่งศึกษาเปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับชุมชนในเขตอำเภอสอง จังหวัดแพร่ ประกอบด้วยกรณีโครงการเขื่อนแก่งเสือเต้น กรณีการลักลอบตัดไม้เถื่อนในตำบลห้วยหม้าย และกรณีการอนุรักษ์ป่าห้วยป้อม โดยมีวัตถุประสงค์ในการศึกษาดังนี้ 1. ศึกษาความสัมพันธ์ของรัฐกับชุมชน 2. ศึกษาเปรียบเทียบลักษณะของผู้นำท้องถิ่นในแง่มุมมองของการแสดงบทบาทในการเป็นตัวแทนของรัฐและชุมชน 3. ศึกษาถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อการแสดงบทบาทความเป็นตัวแทนของผู้นำท้องถิ่น

ทั้งนี้ ได้อาศัยระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพเป็นเครื่องมือในการศึกษาและวิเคราะห์ กล่าวคือ ผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์ผู้นำท้องถิ่นทั้ง 3 กรณี ได้แก่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในตำบลสะเอี้ยด ตำบลห้วยหม้าย และตำบลบ้านหนุน อำเภอสอง จังหวัดแพร่ ผสมผสานกับการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วมและการใช้ข้อมูลเอกสาร

ผลการศึกษาพบว่า กรณีโครงการเขื่อนแก่งเสือเต้น ความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับชุมชน อยู่ในลักษณะที่เรียกว่า สังคม (ชุมชน) ด้านรัฐ กล่าวคือ ชุมชนสะท้อนต่อด้านนโยบายการสร้างเขื่อนแก่งเสือเต้นของรัฐ ส่วนกรณีการลักลอบตัดไม้สุราษฎร์ธานีที่ตำบลห้วยหม้าย ความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับชุมชนก็เป็นเช่นเดียวกับกรณีแรกคือ สังคมด้านรัฐ แต่แตกต่างกันตรงที่ว่า กรณีแรกเป็นการคัดค้านนโยบายของรัฐ แต่กรณีหลังเป็นการละเมิดนโยบายของรัฐ (พ.ร.บ.สุรา) สำหรับกรณีการอนุรักษ์ป่าห้วยป่าห้วยป้อมนั้น ความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับชุมชนเป็นลักษณะสังคมร่วมรัฐ กล่าวคือ ชุมชนได้มีส่วนนำรัฐในการจัดการทรัพยากรป่าไม้

นอกเหนือไปจากนี้ผลการศึกษายังพบอีกว่า การต่อต้านรัฐของชุมชนในสองกรณีแรกนั้น เป็นการต่อต้านรัฐเฉพาะกรณีเท่านั้น หากเป็นกรณีอื่นผู้นำของชุมชนทั้งสองต่างก็แสดงออกถึงท่าทีการยอมรับรัฐ สำหรับกรณีที่สามการอนุรักษ์ป่าห้วยป่าห้วยป้อมนั้น เป็นลักษณะของความร่วมมือระหว่างชุมชนกับรัฐ เลยทำให้ได้ข้อสรุปว่า ความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับสังคม (ชุมชน) นั้น มิได้มีลักษณะเหมือนกันทุกกรณีไป บางกรณีรัฐกับชุมชนอาจร่วมมือกัน แต่บางกรณีชุมชนอาจต่อต้านรัฐ

สุดท้ายลักษณะของผู้นำท้องถิ่น จากการศึกษาพบว่า ผู้นำท้องถิ่นในกรณีของโครงการเขื่อนแก่งเสือเต้น และการลักลอบตัดไม้สุราษฎร์ธานี ผู้นำท้องถิ่นทั้งสองเลือกที่จะแสดงบทบาทของความเป็นตัวแทนชุมชน ขณะที่ผู้นำท้องถิ่นในกรณีการอนุรักษ์ป่าห้วยป่าห้วยป้อมเลือกที่จะแสดงบทบาทของความเป็นตัวแทนทั้งชุมชนและรัฐพร้อมกันไป ยิ่งไปกว่านั้นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการแสดงบทบาทของผู้นำท้องถิ่น มักประกอบไปด้วยการเคยดำรงตำแหน่งต่างๆ ในองค์กรของชุมชน รวมทั้งเป็นผู้มีความรู้และมีฐานะทางเศรษฐกิจอยู่ในระดับสูงของชุมชน

incident, it is an violation of State policy. As for the third incident, it is a cooperation type of relationship.

Moreover, it is found that, in the first two incidents, the local leaders play their roles in the capacity of being representatives of their communities, whereas in the third incident, they play the role of being representatives of their communities and State at the same time. In addition, other affecting factors have important impacts on the role of the local leaders are: positive in local organization, levels of education and levels of economic status.

The drawn conclusion of the study is that relationships between community and State are not the same in every incident but are varied according to the nature of each incident.